

20/272
70

ДАРОВИЙ ПРИМІРНИК
ДЛЯ Бібліотеки Наукової
Тов. км. Шевченка
Львів

Антін Крушельницький

Укр

Сьома читанка

для сьомого року науки в Єдиній школі;
для третьої кляси старшої основної
школи; для третьої кляси середніх шкіл.

~~31329~~

(Пяте видання.)

~~Укр~~
~~Українське Акційне Видавниче Товариство~~
~~Відень - Львів~~
~~оловний склад:~~
~~А. Вез., Albergstrasse 32.~~

Львів. Бібліотека
АН УРСР

Київ · Відень · Львів.

„Чайка“

Українське Акційне Видавниче Товариство.

Зміст.

ПОЕЗІЯ.

А. Епічна поезія.

І. Казки.

	Сторона.
1. Котигорошко — народна казка	5
2. Про Марусю, козацьку дочку — народна казка	14
3. Неймовірне — за Андерсеном — Степан Ковалів	17

II. Перекази.

4. Золоті ворота в Києві — народний переказ	21
5. Пригоди Сайда — В. Гауф	22
6. Тополі — Дніпрова Чайка	30
7. Вільгельм Тель — Михайло Слобода	33

III. Міти.

8. Геракл на розпутті — грецький міт	39
9. Зачарований скарб — старогерманський міт	40

IV. Легенди.

10. Фока — старохристиянська легенда	48
11. Каменяр Евлогій — Іван Франко	52

V. Сміховинки.

12. Школяр на мандрівці — народна сміховинка	61
13. Добрий кравець — народна сміховинка	61
14. На празнику у Бойка — народна сміховинка	62
15. Мантило — народна сміховинка	63
16. Татарє і селяне — народна сміховинка	63
17. По воді піду — Степан Руданський	64
18. Окулари — Степан Руданський	64

VI. Нариси.

	Сторона.
19. Цвіт щастя — Богдан Лешкій	66
20. В долах — Ольга Кобилянська	69
21. Мій злочин — Іван Франко	71
22. Жебрачка — Тимотей Бордуляк	77
23. Гей-же до сонця — Август Стріндберг	80

VII. Историчні оповідання.

24. Лови на ведмедів — Іван Франко	85
25. Упадок Новгороду — Іляріон Грабович	94
26. В Чернівцях на перевозі — Осип Маковей	100
27. Лісовий брат — Стефан Жеромський	105
28. Чиста біла сорочка — Вернер Гайденштам	109
29. Гляди, оце мої діти — Вернер Гайденштам	112
30. Руйнування Чортмлицької Січі — Оделько Островський	115
31. Гіричак-герой — Фердинанд Шерер	124
32. Почуття обов'язку — Вячеслав Іонсьоровський	128
33. Остання лекція — Альфонс Доде	130
34. Між окопами — Антін Крушельницький	133

VIII. Побутові оповідання.

35. Два сини — Марко Вовчок	144
36. Процало — Детлеф Лілієнкрон	149
37. На винограднику — Михайло Коцюбинський	152
38. Катеринка — Болеслав Прус	157
39. Щастя Пейсаха Лейдермана — Модест Левицький	161
40. Старий Охрим — Володимир Короленко	168
41. Батівщина — Папас Мирний	173

IX. Описи.

42. Буря — Михайло Коцюбинський	178
43. Ранок у лісі — Іван Франко	179

X. Повісти.

44. Отець Григорій — Володимир Барвінський	184
45. Герман Гольдкремер — Іван Франко	187
46. Св. Юрій на Гуцульщині — Гнат Хоткевич	193

XI. Віршові оповідання і балади.

47. Три Шляхи — Тарас Шевченко	199
48. Хустина — Тарас Шевченко	199
49. Батуринські руїни — Мусій Кононенко	200
50. Король Гуцул — Осип Федькович	201

ХІІ. Поєми.

	Сторона.
51. Лицарь Олександр — Іван Франко	204
52. Іван Вишенський — Іван Франко	206
53. Прощання рідного краю — І. Байрон	212
54. У лісі — Іван Франко	215
55. Прощання козака — Тарас Шевченко	217
56. Роберт Брюс, шотландський король — Леся Українка	219
57. Чернець — Тарас Шевченко	225
58. Пригода Ведмеда з Лисом — Іван Франко	227

ХІІІ. Козацькі думи.

59. Азівські брати	231
------------------------------	-----

Б. Лірична поезія.

І. Пісні і думки.

60. Коломийки	237
61. Усе жило — О. Олесь	238
62. Стогне вітер — Михайло Жук	238
63. Зімою — Богдан Лепкий	238
64. День і ніч пануть сніги — Богдан Лепкий	239
65. Над Дніпровою сагою — Тарас Шевченко	239
66. Ой, діброво, темний гаю — Тарас Шевченко	239
67. Я плакав у сні — Василь Пачовський	240
68. Ой вийду я з хати — Осип Федькович	240
69. Огні горять — Тарас Шевченко	241
70. Прірвався гарний спів — Богдан Лепкий	241
71. Добро, у кого є господа — Тарас Шевченко	242
72. І золотої й дорогої — Тарас Шевченко	242
73. В часи зневірря — Спиридон Черкасенко	242
74. Рідна мова — О. Олесь	243
75. Змагання — Спиридон Черкасенко	243

ІІ. Описова лірика.

76. Там липа стоїть вже похила — Сидір Воробкевич	245
77. На небі сонце гасне — Богдан Лепкий	245
78. І рідний гай і рідний лан — Микола Філянський	246
79. Як в тихім гаю — Петро Карманський	246
80. Сарна — Осип Маковей	247
81. По тучі — Василь Пачовський	247
82. Степ — Пантелеймон Куліш	248
83. Три деревини — Василь Мова	249
84. Лани весняні — Микола Філянський	250
85. Літній вечір — О. Олесь	250
86. Ніч на Адрії — Петро Карманський	251

87. Рапо вранці — О. Олесь	251
88. Не грає безкрає — Олександр Кописький	251
89. Берези — Спиридон Черкасенко	252
90. Сади окув спокій задуми — Петро Карманський	252

III. Елегії.

91. Мені однаково — Тарас Шевченко	253
92. У моїй хатині — Тарас Шевченко	253
93. Неділя в неволі — Тарас Шевченко	254
94. Сон — Тарас Шевченко	255
95. На старість у рідному селі — Тарас Шевченко	257
96. Я згадую минуле життя — Іван Франко	257
97. Покинутий хутір — Яків Щоголів	258
98. В святий вечір — Петро Карманський	259
99. На свято — Богдан Лепкий	260

IV. Гимни, псалми, молитви.

100. Псалма L — Василь Щурат	265
101. Псалма CXXXI — Пантелеймон Куліш	266
102. Лиш Ти один — Василь Щурат	266
103. Молитва до Ісуса Христа — Василь Щурат	267
104. Молитва в полі — Осип Маковей	267

V. Дидактична поезія.

I. Байки.

105. Дві бочки — Леонід Глібів	268
106. Соловей — Євген Гребінка	269
107. Будяк та конопляночка — Євген Гребінка	270
108. Ячмінь — Євген Гребінка	271
109. Господарь і віл — Володимир Самійленко	271

II. Сатири.

110. Горе поета — Володимир Самійленко	272
111. Пригода — Володимир Самійленко	273

III. Притчі.

112. Притча про блудного сина — Євангеліє Луки	274
113. Притча про життя — Іван Франко	276
114. Притча про піст — Іван Франко	279

IV. Епіграми.

115. Будь кришталем — Олександр Козловський	281
116. Пусті і плідні слова — Іван Франко	281

	Сторона.
117. Щастя і горе — Іван Франко	281
118. Гордість — Іван Франко	281
119. Помилки — Іван Франко	282
120. Чи є що краще? — Уляна Кравченко	282
121. І день іде — Тарас Шевченко	282

V. Дидактична лірика.

122. Наука — Степан Руданський	283
123. Себе самого наперед — Іван Франко	284
124. Найдорожча перлина — Володимир Самійленко	285

VI. Приповідки.

125. Приповідки (1—42)	286
----------------------------------	-----

VII. Загадки.

126. Загадки (1—7)	288
------------------------------	-----

ПРОЗА.

I. Спомини.

127. День в Остенді — С. Грушенко	291
128. З подорожі до Норвегії — Михайло Кос	297
129. Мручок — Ярослав Окуневський	303
130. Пороги на Дніпрі — Олександр Кониський	306
131. Ялта і околиця — Олена Кислевська	310

II. Життєписи.

132. Пантелеймон Куліш — Юліян Романчук	320
133. Молоді літа Івана Франка (автобіографія)	322

III. Історія.

134. Лицарство і турніри — М. Деконський	326
135. Початки Січі — Михайло Грушевський	329
136. З сумних часів — Богдан Лепкий	330
137. На людській костювиці — Ярослав Весоловський	335

IV. Описи.

138. Старий Київ — Гнат Хоткевич	341
139. Москва — Михайло Кос	344
140. Красвид Поділля і Покуття — Степан Рудницький	347
141. Наші гори — Степан Рудницький	349

V. Розвідки.

	Сторона.
142. Взаємна поміч у звірят — Петро Крапоткин	352
143. Іслям — А. Кримський	356
144. Чумаки — Е. Борисів	358
145. Життя українських переселенців у Канаді — В. Королів	360

VI. Промови.

146. В XLIV роковини смерти Шевченка — Іван Конач	365
147. Привіт на Сокильське свято — о. Т. Лежогоубський	368

VII. Листи.

148. Два листи Тараса Шевченка	372
--	-----

Спис авторів.

а) Українські письменники:

Александрів Володимир:

Притча Христова про сіяча. VI.

Барвінський Володимир:

Отець Григофій. VII.

Бордуляк Тимофій:

Дай, Боже, здоровля корові. VI.

Для уворого Федя. V.

Жебрачка. VII.

Борисів Евген:

Чумаки. VII.

Брик Іван:

Московщина поневолює свободу України.
VI.

Васильченко С.:

Вдома. VI.

Доц. VI.

На світланні. VI.

Під иколою. V.

Свекор. V.

Весоловський Ярослав:

На людськім костовиці. VII.

Вовк Федір:

Біля моря — між Басками (Морські купелі. Життя Басків). VI.

Вовчок Марко:

Два свини. VII.

Степовий гість. VI.

Воробкевич Сидір:

Буковина. V.

Вечір. VI.

Козацький бенкет. V.

Озеро царя. VI.

Смерть козака. V.

Там лица стоїть вже похила. VII.

Воропий Микола:

Бвшап-зілля. V.

Сонце заходить. VI.

Глібів Леонид:

Дві бочки. VII.

Жаба і віл. V.

Орачі і муха. V.

Синиця. V.

Собака й кінь. VI.

Чиж та голуб. V.

Гоголь Микола:

На Січ! VI.

Грабович Іларіон:

Уладок Новгороду. VII.

Гребінка Евген:

Будяк та конопличка. VII.

Соловей. VII.

Сонце та хмара. VI.

Ячмінь. VII.

Грінченко Борис:

Весняні сонети. VI.

Зорі. V.

Лесь, преславний гайдамака. VI.

Могила. VI.

Олеся. V.

Пастушки. V.

Петрусь. V.

Подивись. V.

Ранок. V.

Руйнування Київля Москалями. V.

Смерть отаманова. VI.

Троянда. VI.

Шматок хліба. VI.

Грушевський Михайло:

Молоді літа Хмельницького. V.

Морські походи козаків. VI.

- Острого — осередок освіти на Україні. V.
Перемога Хмельницького коло Жовтих
Вод і Корсуня. VI.
Початки Січі. VII.
Татарський погром України. V.
Як козаки лагодяться в морський похід. V.
- Грущенко С.:
День в Остенді. VII.
- Демянчук Іван:
Филимон і Бавкида. VI.
- Дніпрова Чайка:
Дівчина чайка. VI.
Собака. VI.
Тополі. VII.
- Єфименкова Олександра:
Україна в „Кобзарі“. VI.
- Жук Михайло:
Стогне вітер. VII.
- Карманський Петро:
В святий вечір. VII.
Ніч на Адрії. VII.
Перші роковини Листопада. VI.
Сади окув спокій задуми. VII.
Як в тихім гаю. VII.
- Кисілевська Олена (Галичанка):
На Тарасовій могилі. VI.
Ялта і околиця. VII.
- Кобилянська Ольга:
В долах. VII.
- Коваленко-Коломацький Грицько:
Тарас Шевченко. V.
- Ковалів Степан:
Калічка. V.
Китайська яблушка. V.
Неймівірне. VII.
- Козацькі думи:
Азівські брати. VII.
Маруся Богуславка. VI.
Олексій Попович. VI.
- Козловський Олександр:
Будь кришталем. VII.
- Комарівна Галина:
Т. Шевченко. VI.
- Комарь М.:
Землі Запорожців. V.
Як Запорожці живилися з своєї землі. V.
- Кониський Олександр:
Молодечий вік Шевченка. VI.
Не грає безкрая. VII.
Порочи на Дніпрі. VII.
Сестра жалібниці. VI.
- Коновенко Мусій:
Батуринські руїни. VII.
- Копач Іван:
В LIV роковини смерті Шевченка. VII.
- Корнієнко Василь:
Запорозький скарб. VI.
- Короленко Володимир:
Старий Охрим. VII.
- Королів В.:
Життя українських переселенців у Ка-
наді. VII.
- Кос Михайло:
З подорожі до Норвегії. VII.
Москва. VII.
- Кодюбинський Михайло:
Буря. VII.
На винограднику. VII.
Ялинка. V.
- Кравченко Уляна:
Молодій дитині. VI.
Чи є що краще? VII.
- Кримський Агафангел:
Ісям. VII.
Туга за рідною землею. VI.
- Крипакевич Іван:
Великий князь. V.
Військо княжих часів. V.
Княжий город Галич. V.
Українське військо за гетьманщини (По-
чатки козащини. Гетьманщина. Січ). VI.

Крушельницький Аятін:

Між окопами. VII.

Куріш Пантелимон:

На прощі у Києві. V.

Полковник Шрам. VI.

Псалма СXXXI. VII.

Степ. VII.

Турова круча. V.

Лебедова Віра (Малицька):

За-для науки. VI.

Урятувала. V.

Левицький-Нечуй Іван:

Вітрогон. VI.

Запорожці. VI.

Перекази про давній Київ. V.

Левицький Модест:

Дуряєвіти. VI.

Щастя Пейсаха Лейдермана. VII.

Левицький Орест:

Український замок у Коблині. VI.

Лежогубський Теодозій:

Привіт на сокільське свято. VII.

Лепкий Богдан:

В жнива. V.

Гроном розбита ялице. V.

День і ніч падають сніги. VII.

Дідусь. VI.

Заповіт Тарасового батька. V.

Зімою. VII.

З сумних часів. VII.

На небі сонце гасне. VII.

На святий вечір. V.

На свято. VII.

Прірвався гарний спів. VII.

Про перші друкарні на Україні. V.

Розвіяні мрії. VI.

Суд над поетом. VI.

Суд над Шевченком. VI.

Тямлю, як на свята Великодні. VI.

У Задушні дні. V.

Цвіт щастя. VII.

Макарушка Остап:

Давні українські пісні й народні казки. V.

Маковей Осип:

В Чернівцях на перевозі. VII.

Молитва в полі. VII.

Пустельник із Путни. VI.

Сарна. VII.

Мирний Панас (Рудченко):

Батівщина. VII.

Мова Василь:

Три деревини. VII.

Народні байки:

Всюди добре, а вдома найліпше. VI.

Царь лев. VI.

Народні загадки:

Загадки 1—7. VII.

Народні казки:

Злидні. V.

Колигорошко. VII.

Летючий корабель. V.

Лисичка сваха. VI.

Про бідного парубка і царівну. V.

Про двох братів. VI.

Про Марусю, козацьку дочку. VII.

Три брати. V.

Царевич Яків. V.

Царенко і змії. VI.

Народні легенди:

Брат у брата на тому світі. V.

Великодня п'ятниця. VI.

Гордий царь. VI.

Київська Лавра. VI.

Праведний у церкві. V.

Смерть. VI.

Народні міти:

Вітер. VI.

Лісовий царь Ох. V.

Про морського царя й його дочок. V.

Народні оповідання:

Лінива. VI.

Старий Максимець. VI.

Народні перекази:

Золоті ворота у Києві. VII.

Кирило Кожум'яка. V.

Народні пісні:

- Козак вибирається в похід. V.
- Коломийки. VII.
- Пісня свроти. V.
- Татарський напад. V.
- Татарський повас. V.

Народні приповідки:

- Приповідки 1—42. VII.

Народні сміховинки:

- Брехун. VI.
- Господарь і щегли. V.
- Добрий кравець. VII.
- Драбина. V.
- Мантіло. VII.
- На празнику у Бойка. VII.
- Скуний. V.
- Собака на містку. VI.
- Татаре і селяне. VII.
- Тепер мені не до соли. V.
- Школяр на мандрівці. VII.
- Як трава встала. VI.

Окушевський Ярослав:

- Мручок. VII.

Олесь О:

- Вільна Україна. V.
- Живи Україно! V.
- Літній вечір. VII.
- Народ і поет. V.
- Переселенці. VI.
- Рано вранці. VII.
- Рідна мова. VII.
- Туга за рідною землею. VI.
- Усе жило. VII.

Островський Омелько:

- Руйнування Чортомлицької Січи. VII.

Пачовський Василь:

- По тучі. VII.
- Труби трублять. VI.
- Я плакав у сні. VII.

Пігуляк Бротей:

- Полоницькі спогади (Водоспад, Верховина, Чівчин, Життя на полонині). VI.

Підгірянкя Марійка:

- Смереко, смереко! V.

Потапенко Вячеслав:

- На нові гнізда. VI.

Пчілка Олена:

- Волинь. V.

Романчук Юліян:

- Пантелеймон Куліш. VII.

Руданський Степан:

- Віщий Олег. V.
- Ворона і лис. V.
- Козак і король. VI.
- Наука. VII.
- Окуляри. VII.
- Оциганьв. V.
- По воді піду. VII.
- Початок світа. V.
- Чужак з мазницею. VI.

Рудницький Степан:

- Балки на Україні. VI.
- Дніпро. V.
- Краввид Поділля і Покуття. VII.
- Ліси і полонини в Карпатах. VI.
- Наші гори. VII.
- Рідний край. V.

Садовський Микола:

- Перед битвою. VI.

Самійленко Володимир:

- Вечірна пісня. VI.
- Горе поета. VII.
- Господарь і віл. VII.
- Найдорожча перлина. VII.
- Наша славна Україна. VI.
- Пригода. VII.
- Пташки. VI.

Сірий Юрій (Тищенко):

- Фатаморґана в Криму. V.

Слобода Михайло:

- Вільгельм Тель. VII.

Соневецький Михайло:

- Одисей в гостині у Поліфема. VI.

Старицький Михайло:

Мурашка та полевий коник. V.

На ріднім попелищі. VI.

Староукраїнська повість:

Притча про однорога з повісті „Варлаам і Йоасаф“. VI.

Стороженко Олекса:

Дорош. V.

Українка Леся:

Поділля. V.

Роберт Брюс, шотландський король. VII.

Тиша в морі. VI.

Федькович Осип:

Брат та сестра. VI.

Король Гукул. VII.

Ой виїду я з хати. VII.

Філянський Микола:

І рідний гай і рідний лан. VII.

Лани весняні. VII.

Франко Іван.

Весна. V.

Війна між псом і вовком. V.

Герман Гольдкремер. VII.

Гордість. VII.

Дивувалась зіма. V.

Іван Вишенський. VII.

Каменяр Евлогій. VII.

Лицарь Олександр. VII.

Лови на ведмедів. VII.

Мій злочин. VII.

Молоді літа (автобіографія). VII.

Осел і лев. V.

Погідна ніч літня. V.

Помилки. VII.

Пригода ведмеда з лисом. VII.

Притча про життя. VII.

Притча про нерозум. VI.

Притча про ніст. VII.

Пусті і плідні слова. VII.

Ранок у лісі. VII.

Рука Івана Дамаскина. VI.

Себе самого наперед. VII.

Сипле сніг. VI.

У вивозі. V.

У лісі. VII.

У полонині. VI.

Ходить вітер по житті. VI.

Червона калино! V.

Щастя і горе. VII.

Я згадую минуле життя. VII.

Хоткевич Гнат:

Св. Юрій на Гуцульщині. VII.

Старий Київ. VII.

Цеглинський Григорій:

Де срібнолентий Сян пливе. V.

Чайковський Андрій:

Подорож Сагайдачного до Кафи. VI.

Сагайдачний у школі в Острозі. V.

У січовій школі. V.

Христос воскрес! VI.

Чубова редута. V.

Черкасенко Спиридон:

Берези. VII.

Вересень. VI.

Весна. V.

Вечір у стену. VI.

В Карнатах. V.

В часи зневірря. VII.

Запорожці. VI.

Зеленожупаник. V.

Змагання. VII.

Козак. V.

Край в пожежі. V.

Наша доля. VI.

Повстанський табор. VI.

Україна. VI.

Фабрика. VI.

Човен. VI.

Шахтарі. VI.

Чернявський Микола:

Журавлі. VI.

Марш Сагайдачного. V.

Пороги. V.

Рідний край. V.

Сельська осінь. VI.
Сельський вечір. VI.
Степ. VI.
Урожай. VI.

Чуприянка Григорій:

Байда. VI.
Зіма. VI.
Осіпня квітка. VI.

Шевченко Тарас:

Вибір гетьмана. V.
В неволі VI.
Гамалія. VI.
Добро, у кого є господа. VII.
За байраком байрак. VI.
Іван Підкова. VI.
І день іде. VII.
І досі сниться. VI.
І золотої й дорогої. VII.
Лист до Лазаревського. VII.
Лист до Лизогуба. VII.
Мені однаково. VII.
Над дніпровією сагою. VII.
Наймичка. V.
На старість у рідному селі. VII.
Наша слава. V.
Неділя в неволі. VII.
Огні горять. VII.
Ой, діброво, темний гаю. VII.
Прощання козака. VII.
Село на Україні. V.
Сон (Гори мої високі). VII.
Сон (На панщині пшеницю жала). VI.

Страшний косарь. V.
Суботів. VI.
Три шляхи. VII.
У моєї хатині. VII.
Хустина. VII.
Чернець. VII.
Чигирин. V.
Чума. VI.

Шерстюк Грицько:

Гірка праця. V.

Щоголів Яків:

На стелу. VI.
Покинтий хутір. VII.

Щурат Василь:

Лиш Ти один. VII.
Молитва до Ісуса Христа. VII.
На синій Чорногорі. VI.
Плач Ярославни. V.
Плила хмаронька. VI.
Посів пана Чарнецького. V.
Поход на Жовті Води. VI.
Притча. V.
Псалма L. VII.
Св. Андрій на київських горах. V.
Святослав. V.
У страшний четвер. V.

Яворницький Дмитро:

Як Запорожці стрічали Новий Рік. VI.

Яцків Михайло:

Бузьок. VI.

б) Чужі письменники:

Андерсен Г:

Білавка. V.
Мати. V.
Погане каченя. V.

Амічіс Е:

Малий писарь. V.
Хуртовина. V.

Байрон І.

Прощання рідного краю. VII.

Браття Ірмі:

Богоданна доня Цариці Небесної. V.
Доктор Всеугадько. V.
Хатка в лісі. V.
Чародійна скрипка. V.
Як шестеро пройшли через увесь світ. V.

Гайденштам Вернер:

Чиста біла сорочка. VII.
Гляди, оце мої діти! VII.

Гауф В.

Бідосніжка. VI.

Пригоди Сайда. VII.

Грецький міт:

Геракль на розпутьті. VII.

Гонсьоровський Вячеслав:

Почуття обовязку. VII.

Дековський М.:

Лицарство і турніри. VII.

Доде Альфонс:

Остання лекція. VII.

Езон:

Осед і лис. VI.

Евангеліє Луки:

Притча про блудного сина. VII.

Жеромський Степан:

Лісовий брат. VII.

Кінлінг Редіард:

Ріккі-Тіккі-Таві. VI.

Слон бунтарь Моті. V.

Краноткин Петро:

Взаємна поміч у звірат. VII.

Лі Йонас:

Орлиця. V.

Лілієнкрон Детлеф:

Пропало. VII.

Міллер Евген:

Учитель свого учителя. VI.

Прус Болеслав:

Катеринка. VII.

Ракоші Віктор:

Історія осла. V.

Старогерманський міт:

Зачарований скарб. VII.

Старохристиянська легенда:

Фока. VII.

Стріндберг Август:

Гей-же до сонця! VII.

Чорович Светозор:

Герцеговінка. V.

Малий жебрак. V.

Шерер Фердинанд:

Гіряк герой. VII.

Примітка:

V. (Пята читанка — четверте видання).

VI. (Шоста читанка — п'яте видання).

VII. (Сьома читанка — п'яте видання).